

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ อีกทั้งช่วยให้มนุษย์มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เพื่อให้พร้อมต่อการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศชาติ รวมถึงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศด้วย (ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม, 2542: ออนไลน์) ซึ่งประเทศที่ต้องการความก้าวหน้าต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือด้วยกันทั้งสิ้น (จำลอง สุวรรณเรือง, 2552: ออนไลน์)

การศึกษาจะสามารถนำพาให้คนในสังคมมีความเจริญงอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ และร่างกายได้นั้น จะต้องอาศัยครู ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมที่ดีแก่เยาวชน โดยทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนอย่างเต็มความสามารถ และมีการดำรงตนอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผ่านกระบวนการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ พร้อมทั้งซึมซับความดีงามเหล่านั้นอยู่ในความทรงจำของผู้เรียน และสามารถทำให้ผู้เรียนยึดเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี และนำความรู้ ความคิด ไปใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมด้วยการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมือง จึงกล่าวได้ว่า ครูมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างมาก (ศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550: ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่าหน้าที่ครูจะสอนให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ ทำให้คนมีความรู้คู่คุณธรรม นั้น ครูควรที่จะมีลักษณะอุปนิสัยที่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู รวมถึงการเข้าใจผู้ที่เป็นศิษย์ ดังนั้นครูควรยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ให้ความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ เอาใจใส่ศิษย์ทุกคน เป็นกำลังใจและช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับศิษย์ เพื่อให้เขาเป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความยุติธรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเป็นคนดีของสังคม (สมโชค เจริญการ, 2552: ออนไลน์) นอกจากนั้นแล้วครูควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงวิธีการสอนให้ดีขึ้น และที่สำคัญครูต้องเป็นตัวอย่าง

ที่อยู่ในใจของเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน ให้เด็กได้ยึดถือและปฏิบัติตาม ดังคำที่ว่า "ครูคือ แม่พิมพ์ของชาติ"

การพัฒนาครูให้มีอุปนิสัยที่เป็นเลิศ และพร้อมที่จะนำพาเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า สอดคล้องกับแนวคิด 7 อุปนิสัยที่เป็นเลิศสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่งของของ Stephen R. Covey ซึ่งได้นำเสนอผลการศึกษว่า 7 อุปนิสัยที่เป็นรากฐานของความสำเร็จและความสุขที่ยั่งยืนในชีวิต ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) คือ อุปนิสัยของการเลือกตอบสนองความรับผิดชอบ อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ (Begin with the End in Mind) คือ อุปนิสัยของวิสัยทัศน์ เป็นการมองภาพสุดท้ายที่จะเกิดก่อน อุปนิสัยที่ 3 การทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First) คือ อุปนิสัยของความซื่อสัตย์และวินัยในการปฏิบัติ อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ (Think Win/Win) คือ อุปนิสัยของผลประโยชน์ร่วมกัน อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) คือ อุปนิสัยของความเข้าใจซึ่งกันและกัน อุปนิสัยที่ 6 การผนึกพลังประสานความแตกต่าง (Synergize) คือ อุปนิสัยของการร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ และอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw) คือ อุปนิสัยของการเติมพลังชีวิต โดยพบว่าอุปนิสัยทั้ง 7 ประการ เป็นรากฐานที่จะทำให้คนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน รวมถึงสามารถดำรงชีวิตให้ประสบความสำเร็จและมีความสุขอย่างแท้จริง (Covey, 2004)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในการผลิตบัณฑิตทางการศึกษาทุกระดับ ให้เป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณธรรม และความเป็นเลิศทั้งศาสตร์ ศิลป์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เป็นคณะต้นแบบที่เน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข มุ่งภารกิจในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และความเป็นเลิศ ส่งเสริมและพัฒนการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา บริการวิชาการ สร้างเครือข่ายทางการศึกษาและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นที่พึ่งแก่สังคม โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและพึ่งพาตนเองได้ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะศึกษาศาสตร์, 2553: ออนไลน์) และเพื่อเป็นการสร้างความพร้อมให้แก่ครุรุ่นใหม่นี้ได้มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติอย่างน้อย 1 ปี ก่อนที่จะทำการสอนจริง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงได้เปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างบัณฑิตที่จะไปเป็นครูในอนาคตที่มีคุณภาพ และก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการสอนที่ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิด 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งของ Stephen R. Covey เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ให้เป็นบุคลากรที่ดี มีคุณภาพ และนำไปสู่การเป็นผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง ตลอดจนทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และการประกอบวิชาชีพครูได้อย่างมีความสุข เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ บ้านเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้หลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ โดยใช้หลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง
2. ทำให้ทราบความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไป
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษารั้ครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระดับอุปนิสัยทั้ง 7 ประการอันนำไปสู่การเป็นผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง

นิยามศัพท์

อุปนิสัย หมายถึง แบบลักษณะของบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นทางอาการกริยา และเป็นคุณสมบัติอันเป็นนิสัยประจำตัวของมนุษย์

อุปนิสัยแสดงพื้นฐานทางอารมณ์ หมายถึง อุปนิสัยที่เกิดขึ้นภายในใจ เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงให้เกิดพฤติกรรมอื่นๆ ตามมา จึงถือได้ว่าเป็นรากฐานของทุกอุปนิสัย

อุปนิสัยแสดงความสมดุลในการดำเนินชีวิต หมายถึง อุปนิสัยที่ทำให้เกิดความสมดุลขึ้นในทุกด้านของชีวิต ทั้งทางด้านการงาน ครอบครัว เพื่อน และด้านอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จและความสุขสูงสุดในการดำเนินชีวิต

อุปนิสัยชัยชนะส่วนตัว หมายถึง เป็นการรวมเอาอุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน และอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ เข้าด้วยกัน จึงเป็นอุปนิสัยในการเอาชนะใจตนเอง เป็นการเปลี่ยนจากคนที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไปเป็นคนพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันต่อไป

อุปนิสัยชัยชนะในสังคม หมายถึง เป็นการรวมเอาอุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจผู้อื่นก่อนจะให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 การฝึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ เข้าด้วยกัน จึงถือได้ว่าเป็นอุปนิสัยในการชนะใจผู้อื่นด้วยการเอาใจเขามาใส่เรา รวมถึงการทำงานเป็นทีม และสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2553

7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพ หมายถึง 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพดังตามหลักการของ Stephen R. Covey (2004) ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือการเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน อุปนิสัยที่ 2 คือการเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 คือการทำสิ่งสำคัญก่อน อุปนิสัยที่ 4 คือการคิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 คือการเข้าใจผู้อื่นก่อนจะให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 คือการฝึกพลังประสานความต่าง อุปนิสัยที่ 7 คือการลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ